

JUGOSZLÁVIA NÉPEINEK HARCA ÉS A MARXIZMUS-LENINIZMUS

Irta: Gyilass Milovan

*A Jugoszláviai Népfront végrehajtó bizottságának 1947 november 6-án
Beogradban megtartott ünnepi akadémiáján elhangzott előadás.*

Harminc év telt el azóta, hogy az orosz munkások és parasztek, Lenin és Sztalin vezetésével kezükbe vették a hatalmat. Ezzel voltaképpen új korszak kezdődött, — az emberiség a történelem előtti időszakból átlépett a maga történelmébe.

Az Októberi Forradalom, Sztalin elvtárs szavai szerint, lényegesen különbözik minden más, előző forradalomtól. Azelőtt a forradalmak rendszerint új kizsákmányoló osztályt emeltek a régi helyébe. Az Októberi Forradalom viszont végetvetett minden kizsákmányolásnak és elnyomásnak. Már maga ez bizonyítja, hogy az Októberi Forradalom alapjaiban különbözik minden régebbi forradalomtól, hogy az emberiség történelmében egyetlen esemény sem rázta meg olyan nagy mértékben a régi világot, s hogy még nem volt olyan világtörténelmi jelentőségű esemény, mint az Októberi Forradalom. A dolgozó emberek és elnyomott népek szeme előtt először bontakozott ki olyan rendszer, amelyben nem voltak kizsákmányolók és kizsákmányoltak, olyan állam, amelyben egyenjogúak voltak a népek. A földgolyó egyhatodán megdőlt az imperialista uralkodó rendszer. A szovjet állam léte és virágzása gyakorlatilag is megmutatta, hogy a régi tőkés világ megdőlhét és meg is kell dőlnie, hogy a szocializmus győzhet és kell is győznie.

Olyan rövid idő alatt, amilyent régebben egyetlen ország sem képzelhetett el, a régi cári és tőkés Oroszország haladó szocialista országgá változott át. Addig példátlan gazdasági és kulturális felvirágzás kezdődött. Mintegy húsz év alatt megvalósult a szocialista társadalom, és a szovjet állam a kommunizmus megvalósításának útjára lépett.

Soha a történelemben még egyetlen népnek sem kellett annyi nehézséget és akadályt leküzdenie, hogy megvalósíthassa eszméit, mint az orosz népnek és a Szovjet Szövetség más népeinek. Az imperialisták minden erővel megkísérelték, hogy megtartsák azt a gazdag zsákmányt, amelyet a nép kiragadott kezükből. Megszervezték a fiatal szocialista állam ellen a hosszantartó fegyveres beavatkozást és a blokádot. A Szovjet Szövetség munkásai és parasztjai, a tőkés világtól zavartan is felépítették, először a világon, a szocializmus fenséges épületét. A dicső Sz. K. (b.) P. vezetésével, Lenin és Sztalin nagy eszméivel felfegyverkezve, sikerült legyőzniök a háborúkozoza pusztaságot, elfojtaniök a kizsákmányoló osztályok ellenállását, felszámolniök a műszaki elmaradottságot és a régi világ romjain fölépíteniök a boldog életet. De az imperialisták nem hagyták békében a szovjet országot. Mindenféle csapdát szőttek körülötte, rágalmazták, megkísérelték, hogy elszigeteljék a világ más részeitől. Ujra talprasegitették a német imperializmust, azt remélvén, hogy megindíthatják a szovjet ország ellen. De a német imperialista nemzeti szocialisták gyorsan kimutatták igazi imperialista mivoltukat, — a könnyen szerzett gazdag zsákmány fejükbe ültette a bolond álmot a világalom eléréséről, s a fasiszta Olaszországgal és a militarista Japánnal együtt kirobbantották az új világháborút. A Szovjet Szövetség döntő szerepet játszott ebben a háborúban, és

lehetetlenné tette a jelenkor legreakciósabb hatalmainak, hogy megállítsák az emberiség felszabaduló menetét.

Ime, ez voltaképpen a Szovjet Szövetség népeinek szerepe és az Októberi Forradalom jelentősége is. A Szovjet Szövetség népei először összetörték az imperializmus bilincseit a földgolyó egyhatodán, és ezzel kimélyítették a tőkés rendszer általános válságát, megmutatták, hogy a tőkés rendszer ideje lejárt, hogy csak erőszakkal tartják fenn és hogy — fenntarthatatlan. Azután felépítették a szocialista társadalmat, ezzel hazájukban véglegesen megszilárdították a Nagy Októberi eszméit és megmutatták az egész világnak, hogy a szabad emberek boldog élete lehetséges és megvalósítható már a mi időnkben, hogy lehetséges olyan társadalmi rendszer felépítése, amely állandóan, belső megrázkódtatások nélkül halad előre, olyan rendszeré, amelyben nincsenek válságok és munkanélküliség, amelyben a parasztság megmenekül a leromlástól és elszegényedéstől. És végül, a fasizmus elleni háborúban megvédték és megszilárdították vívmányaikat, az emberiséget pedig megmentették attól, hogy a jelenkori társadalom legreakciósabb hatalmának rabságába essen.

A történelemben nem találunk még egy eseményt, amely olyan nagy, döntő szerepet játszott volna mint az Októberi Forradalom, s olyan népeket sem mint a Szovjet Szövetség népei, amelyek harcukkal, hősiességükkel és önfeláldozásukkal olyan nagy mértékben hálára kötelezték az emberiséget. Mert régebben egyetlen esemény egyetlen forradalom sem változtathatta meg a társadalmi viszonyokat alapjaiban olyan gyökeresen, s nem befolyásolhatta annyira a nemzetközi viszonyok megváltozását, mint az Októberi Forradalom tette. Eppen ez ad világraszóló jelentőséget és szerepet azoknak az embereknek és népeknek, amelyek megvívták és győzelemre vitték ezt a forradalmat.

Az Októberi Forradalom, amint kitört, a haladó emberiség értékes vívmányává változott, és pedig két okból is.

Először, hatalmas területen megsemmisítette az imperialisták uralmát; *másodszor*, tapasztalataival, amelyeket Lenin és Sztalin fektetett le műveiben, más országok felszabadító mozgalmainak is gazdag elméleti kincsesházává vált.

Az Októberi Forradalom olyan nagy területen, és olyan történelmi pillanatban győzedelmeskedett, hogy ez a győzelem egyúttal olyan erő létrejöttét is jelentette, amely a jövőben a legfontosabb szerepet játsza az imperializmus elleni harcban. Most, az Októberi Forradalom győzele után, nem csak a forradalmi munkás- és nemzeti mozgalmakat találhattuk az imperializmus világhatalma elleni harcban, hanem egy új államhatalmat is, amely sokmillió tömegre, óriási területre és kiapadhatatlan anyagi bőségre támaszkodik. Most, az Októberi Forradalom után, minden imperialista politikus, de különösen azok, akik támadást készítettek elő más országok ellen, kénytelen volt figyelembe venni, hogy van a világon egy állam, amelyet nem csak nem vonhatnak be terveikbe, hanem nyilvánosan elkülöníti magát ezektől a tervektől, és — harcolva ugyanakkor a békéért, — szembeszáll velük. Továbbá: a tőkés rendszer, amely általános válságban, a rendszer válságában élt már az Októberi Forradalom előtt, — amely éppen e válság következtében tört ki és vált a maga részéről további kimélyítésének és kiélesítésének erőteljes elemévé, — lényegesen meggyengült és lemeztelenítve történelmileg idejétmúltnak mutatkozott. Az Októberi Forradalom győ-

zelmével az imperialisták és tőkésék elvesztették a cári Oroszország hatalmas kincseit. De nemcsak az volt a lényeg, hogy az imperialisták hatalmas területet és kincseket vesztek el. A lényeg az volt, hogy az új állam a dolgozó tömegek és elnyomott népek szemében példaképpé és erkölcsi-politikai támaszponttá vált, és hogy — s ez a legfontosabb, — a világ erőinek átcsoportosulásában a legjelentősebb pillanatban döntő szerepet játszhatott a demokrácia javára. És valóban így is történt. A német imperialisták és szövetségeseik éppen azért szenvedtek vereséget a második világháborúban, mert figyelmen kívül hagyták ezt a tényezőt, és lebecsülték a Szovjet Szövetség erejét és szerepét. A Szovjet Szövetség ereje és szerepe nemcsak abban a mértékben nőtt, ahogyan erősödött belső rendszere, hanem abban a mértékben is, ahogyan a tőkés államok belekeveredtek az ellentmondásokba és nehézségekbe. És ma, harminc évvel a Nagy Október után elmondhatjuk, hogy a Szovjet Szövetség — a tehetetlen cári Oroszország helyén — elsőrendű világhatalommá vált. Megingathatatlanul áll a szilárd béke és a népek közötti együttműködés védőbástyáján. És a Szovjet Szövetség nélkül ma elképzelhetetlen a népek sikeres harca a békéért, az együttműködésért és egymás kölcsönös megbecsüléséért. A Szovjet Szövetség döntő szerepet játszott a német imperialisták és szövetségeseik elleni harcban és döntő szerepet játszik ma is a békéért a fasizmus elleni háború nagy vívmányainak megőrzéséért folyó harcban. A Nagy Október vívmányai az egész emberiség tulajdonává váltak az imperialista hódítók elleni harcban, a békéért és a népek közötti baráti együttműködésért vívott harcban.

A nagy szovjet állam létrejötte nem csak azt jelenti, hogy a földgolyó egyhatodán vége az imperialisták uralmának, s hogy vége a világ imperialistái korlátlan uralmának, hanem ugyanakkor gyakorlatilag lehetetlenné tette, hogy egy imperialista állam, vagy az imperialista államok egy csoportja világhatalomra érjen el.

Az Októberi Forradalom gyakorlatilag megmutatta a kizsákmányolt osztályoknak és az elnyomott népeknek, hogy le lehet vetni a kizsákmányolókat és elnyomókat igáját, hogy a tőkés és imperialisták uralma nem örökös, hogy az emberek és népek nélkülük is berendezhetik életüket, sőt — hogy az élet éppen ott kezdődik, ahol megszűnik a kizsákmányolókat és elnyomókat ereje és hatalma.

A Szovjet Szövetség munkásainak és parasztjainak hősiessége példaként szolgált, hogyan kell harcolni az új életért, a szabadságért. És nem csak ez, — a Szovjet Szövetség munkásainak és parasztjainak harca bebizonyította, hogy a tömeg kitartó és önfeláldozó harccal elérheti a felszabadulást. De az Októberi Forradalom tanulságai a dolgozó tömegek és az egész világ elnyomott népei számára nem korlátozhatók csak erre, csupán ösztönző és serkentő példára. Az Októberi Forradalom voltaképpen forradalmi tan és a forradalmi tapasztalatok gazdag kincsesházává vált. Az Októberi Forradalom megkoronázta a lángeszű Lenin tanítását az imperializmusban uralkodó proletariátusról, a proletariátus és az elnyomott népek győzelmének feltételeiről az imperializmus korszakában, — a forradalomról és az államról szóló tanítást. Az Októberi Forradalom és utána a szovjet állam fejlődése megkoronázta Lenin örökösének, a lángelméjű Sztalinnak a tanítását a szocializmus felépítésének lehetőségeiről egy országban és a szocialista és kommunista társadalom felépítésének előfeltételeiről. Egyes országokban a felszabadító mozgalom útjai és feltételei másmilyenek voltak és másmilyeneknek is

kell lenniök mint az Októberi Forradalomban. De ez egyáltalában nem csökkentette, hanem ellenkezőleg, még inkább növelte Lenin és Sztalin elméleti felfedezéseinek jelentőségét. A feltételek és a harc módjának különbözősége más országokban, valójában egyre jobban megerősíti azokat az elnyomott tömegek győzelmének feltételeire vonatkozó alaptörvényeket, amelyeket Lenin és Sztalin fedezett fel továbbfejlesztve Marx és Engels tanítását. A mai felszabadító mozgalmak erejét és érettségét valójában azzal mérjük, hogy mennyiben sikerült az Oroszországban az Októberi Forradalom előtt, alatt, sőt a forradalom után uralkodó körülményektől különböző saját körülményeikre alkalmazniök Lenin és Sztalin tanítását, — a leninizmust. Az Októberi Forradalom és utána a Szovjet Szövetség 30 éves fejlődése, más szóval — Lenin és Sztalin tanítása kiapadhatatlan eszmei fegyvertára minden mai felszabadító mozgalomnak. Ez a tanítás ma az elnyomott népek és kizsákmányolt osztályok minden következő harcának eszmei alapja és csak ebből, mint alaptól kiindulva válik lehetővé az emberiség felszabadító harcának további elméleti és gyakorlati gazdagítása.

A világ harmincéves fejlődése fényesen megmutatta, milyen nagy az Októberi Forradalom szerepe az imperializmus alapjainak általános gyengítésében és aláásásában s azt is, hogy Lenin és Sztalin milyen felmérhetetlen jelentőségű értékes eszmei kincset adott az emberiségnek.

A legújabbkori történelem fényesen bizonyítja az Októberi Forradalomnak ezt a kettős jelentőségét a haladó emberiség szempontjából.

Mit mutatott a hitleri Németország és szövetségesei elleni felszabadító háború? Mit mutat a népek mai harca a szilárd békéért, amely harc élén a Szovjet Szövetség áll?

A hitleri Németország és szövetségesei elleni háború világosan megmutatta, először, hogy napjainkban egyetlen támadó tőmb sincs abban a helyzetben, hogy megvalósíthassa világaluralmi törekvéseit és másodsor, hogy egy ilyen támadó feletti győzelem kivívása lehetetlen a Szovjet Szövetség nélkül; más szóval: a hitleri Németország és szövetségesei éppen azon ellenállás miatt nem ejthették rabságba az emberiséget, amelybe akkor ütköztek, amikor le akarják igazni a Szovjet Szövetséget. Ezek a tanulságok az elmúlt háborúból, s ez a Szovjet Szövetségnek, embereinek és Hadseregének érdeme az emberiség előtt.

Már a Németország, Japán és Olaszország elleni háború idején *különbőség* merült fel egyrészt a Szovjet Szövetség és a demokratikus erők, másrészt pedig Amerika vezető körei és Anglia törekvései között. A Szovjet Szövetség őszintén vezette a háborút, nem takarékoskodva áldozatokkal, hogy felszabadítsa országát és az emberiséget a hitleri pestistől, ugyanakkor Churchill Angliában s hozzá hasonlók Amerikában arra számítottak, hogy a Szovjet Szövetség majd nagyon elvárzik és meggyengül a Németország elleni háborúban, s akkor ők úgy diktálhatják a békét, ahogy akarják; a Szovjet Szövetség azért harcolt, hogy összezúzza a fasizmust és azután a népekre bizza, hogy döntsenek a maguk sorsáról; az amerikai és angol imperialisták viszont arra törekedtek, hogy vetélytársuk, a német, japán és olasz monopolok elbukjanak, s helyettük ők ülhessenek a felszabadult európai és ázsiai népek nyakára. Ebből a *különbéségből* ered a háború vezetésének eltérő módja, a felszabadító mozgalmak iránti eltérő viszony és így tovább. A Szovjet Szövet-

ség élet-halál harcot vívott az ellenséggel, az amerikai és angol imperialisták pedig „kivárták az időt”, „válogatták az alkalmas pillanatokot”. A Szovjet Szövetség támogatta a felszabadító mozgalmakat az ellenség frontja mögött, az amerikai és angol imperialisták pedig minden lehető módon fékeztek, kijátszották és elfojtották őket. De a hitleri Németország és szövetségesei elleni háború ugyanakkor még más új mozzanatokot is megmutatott a nemzetközi fejlődésben. Megmutatta ugyanis, hogy ma a nemzeti szabadságért az imperializmus ellen vívott háborúban, pontosabban — a megszállók elleni háborúban lehetővé válik, hogy a dolgozó tömegek a maguk kezébe vegyék a hatalmat és megkezdjék az új, szocialista társadalom építését, — más szóval, — hogy meghatározott körülmények között, szem előtt tartva azt a szerepet, amelyet a Szovjet Szövetség játszik nemzetközi viszonylatban, lehetővé válik, hogy egy kis ország is a maga erejéből elérhesse nemzeti szabadságát és azt a társadalmi berendezést is, amely megfelel a dolgozó tömegek kívánásának és érdekeinek. Tito elvtárs legutóbbi munkáiban (*„Az új Jugoszlávia főszaadító harcának és forradalmi átalakulásának sajátosságai”, „Az új típusú demokrácia alapjai”, „A Népfrent — egyetlen népi politikai szervezet”**) kimerítően ismertette ezt a kérdést, ezért nem akarok ennél időzni. Csupán azt kívánom megjegyezni, hogy Jugoszlávia ebből a szempontból klasszikus példa.

Mindez mutatja, hogy a jelenkori tőkés rendszer, mint rendszer milyen válságba jutott, s hogy hódító vállalkozásaiban elkerülhetetlenül maga ellen mozgósít nemcsak bizonyos politikai mozgalmakat és világnézeti csoportokat, hanem — egész népeket. Mindez mutatja továbbá, hogy az imperializmus sok nép előtt felvetette nemcsak szabadságának és függetlenségének, hanem fennmaradásának kérdését is. Vajjon nem mutatják ezt világosan például a német imperialistáknak a szláv népekkel szembeni gonosz tervei? De e tekintetben az amerikai imperialisták mai örült világalurmi tervei sem „méréskeltebbek” és „humánusabbak” semmivel sem. Bizonyos imperialista államoknak, vagy imperialista államesportoknak a világaluralomra törő minden jövendő támadása felveti a szabadságért harcoló népek előtt nemcsak állami függetlenségük, hanem népi fennmaradásuk kérdését is. Ez nemcsak az imperialisták ragadozó természetéből következik, hanem azokból a nehézségekből és ellentmondásokból is, amelyekbe az imperializmus beleesett s amelyekből nem vergődhet ki másként, csak szabad népek és államok megsemmisítésével, bárhol és bármilyen kulturális színvonalon is legyenek azok, vagyis — akár az „elmaradott” Ázsiában és Afrikában, akár a „fejlett” Európában. A Németország és szövetségesei elleni háború lemeztelenítette nemcsak a német imperialisták és csatlósaiak lelkét, hanem, bizonyos értelemben, mindazokét a hódítókat is, akik világalurmi háborúra készülnek.

Ime, erre tanít bennünket a nagy háború, amelyet a német fasiszták és szövetségeseik ellen vívtak a népek, a Szovjet Szövetség vezetésével.

Az amerikai imperialisták és támogatóik azonban nem akarják ezt belátni.

Németország, Japán és Olaszország katonai összeomlása meggyengítette az imperialisták helyzetét Európában és Ázsiában és aláasta az egész imperializmust. Feloldódott a tömegek béklyóba-

*) Lásd: Híd, 1946: 12; 1947: 3. és 11. száma. (Szerk.)

vert demokratikus ereje. Kelet-Európában egész sor állam lerázta magát az imperialista rendszert, egész sor nyugateurópai államban, valamint egyes gyarmatokon pedig komoly veszélybe került az imperializmus uralma. A világesemények színterén, vetélytársainak veresége után, az amerikai imperializmus lépett fel mint új támadó hatalom. Régebben, a második világháború előtt, jellegzetes volt, hogy a támadó imperialista államok, Németország, Olaszország és Japán többnyire más, az úgynevezett nem támadó imperialista államok, — Anglia, Franciaország, USA — elleni harcban valószínűleg meg elgondolásaikat, azaz — éles harc dúlt az imperialista államok között.

Ma, a második világháború után az amerikai imperializmus magára vette azt a szerepet, hogy az egész tőkés világot tömörítse, pontosabban — alávesse egy, azaz az ő vezetésének, és pedig gazdasági és politikai tekintetben egyaránt. Ez a tény, amelyet az amerikai imperializmus agitátorai és más népek képviselői előtt begyeskedő különféle lakáji előnyként kívántak feltüntetni minden régebbi hódítóval szemben, valójában az imperializmus mint egész gyengülésének, az elsősztályú imperialista hatalmak másodosztályúvá súlylyedésének kifejezése. Vagyis — Amerika vezetőszerepbe jutása valójában más tőkés országok alárendelése útján, ez országok népeinek rabságbadöntése útján történik, nem szüntetve meg ezáltal a szóbanforgó államok és monopolista csoportjaik közötti ellentéteket.

Az amerikai imperialisták, hogy megvalósíthassák örült álmait, megragadják mindazokat az eszközöket, amelyeket elődeik is használtak, s amelyek nagyon is gyengének bizonyultak a népek legigazására. Ujra megragadják a faszizmust és a fasiszta módszereket. Vad hajszát kezdtek és folytatnak a demokratikus szabadságok maradványai ellen a „maguk“ országában. Alattomos terveket eszelnek ki arra, hogyan igázzák le „saját“ népüket, hogyan fojtják el benne a szabadság minden hangját, hogy zavartalanul felhasználhassák eszközükül. Az amerikai monopolisták tudják, hogy nehéz lesz „népüket“ harcba vinni érdekeikért mindaddig, míg akármilyen gyenge nyoma is lesz „országukban“ a demokráciának. Ezért vadállati hajszát indítanak minden ellen, ami haladó, ami szabadelvű. Göbbels boszorkánykonyhájából kiragadták a kommunizmus veszélyének meséjét, hogy elrejtsek más népek ellen irányuló hódító szándékait. Fenyegetéssel, zsarolással, kényszerrel, lepénzeléssel és más hasonló eszközökkel, — amelyek teljesen összhangban állnak „erkölcsükkel“, — egész sor államot vazallusukká, csatlósukká tettek (Csile, a monarchofasiszta Görögország és így tovább), s ugyanakkor, hogy ezt leplezzék, alattomosan rányomták a szovjet csatlós bélyegyet a keleteurópai államokra, amelyek pedig valójában új történelmük folyamán először váltak igazán szabadokká és függetlenekké. Hogy milyen sorsot szántak az olyan államoknak, mint Franciaország, Olaszország, sőt Anglia is, azt legjobban bizonyítja az amerikai sajtó nemrégii állásfoglalása, amikor a mai, Amerika irányába igazodó francia kormány vezető személyiségeiről azt írta, hogy nagyon is érzékenyek a nemzeti szuverenitás és függetlenség megőrzésének kérdésében.

A reakciós imperialisták más országokban, mint Churchill Angliában, a jobboldali szocialistákkal együtt vezetékévé váltak, amelyen át ma elsősorban az amerikai imperialisták kísérik meg az európai népek feletti uralmuk megvalósítását. Az angliai, franciaországi és olaszországi jobboldali szocialisták abban találták meg a

tőkés rendszer megmentésének legjobb módját, hogy valójában eladják hazájuk érdekeit az amerikai imperialistáknak. Ezek természetesen csak az országukbeli és az amerikai monopolisták alkalmas ideiglenes eszközei, akik arra törekednek majd, hogy mint nagyon is baloldaliakat, minél előbb lerázzák őket, és szilárdabb — mondjuk degaullei — kezeket találjanak. Az amerikai imperialisták és támogatóik csak szükséges rosszként tekintenek a Franciaországban és Olaszországban fennálló polgári demokratikus formákra és egyáltalán nem szégyelik majd lerázni őket, ha már kihasználják a nekik megfelelő rendszer megszilárdítására.

Washingtoni uraik utasításai szerint a jobboldali szocialisták már elindultak azon az úton, hogy országukat befogják az amerikai tömb szekerébe. Támogatják az amerikai imperialistákat Görögország, Indonézia és Indokina leigázásában, a balkáni kihívásokban, a német trösztök gazdasági erejének feltámasztásában, valamint az Egyesült Nemzetek szervezetének gyengítésében és bomlasztásában. Csatlakoztak a kommunista pártok újonnan alapított Tájékoztató Irodája elleni gleichschaltolt esaholáshoz. Vajjon miért teszik mind ezt a jobboldali szocialisták, miért rontanak neki a fasisztákkal és mindenfajta színű imperialistákkal együtt a Szovjet Szövetségnek, a kelet-európai demokratikus országoknak, az említett Tájékoztató Irodának, miért ássák alá a szilárd béke politikáját és miért egyengetik a támadók útját?

A szociáldemokrácia, illetve a jobboldali szocialisták általában a tőkés rendszer és külön saját imperializmusuk egykori védőinek szerepéből lesüllyedtek arra a szerepre, hogy ők vezetik be „országunkba“ az idegen imperializmus befolyását. Az amerikai imperialisták és a velük kapcsolatban álló „belföldi“ — angol, francia és olasz — imperialisták azt a szerepet szánták a jobboldali szocialistáknak, hogy széttörjék a nemzeti szabadságért és függetlenségért, s a külföldi — amerikai — leigázás ellen harcoló dolgozó tömegek egységét. A jobboldali szocialisták számára az amerikai uralom és túlsúly egyet jelent saját monopolistáik uralmának és hatalmának megőrzésével. A jobboldali szocialisták szolgalelke gyorsan alkalmazkodott az „idegen“ úrhoz. Ezért rágalmazzák a jobboldali szocialisták most is a Szovjet Szövetséget és támogatják Görögország, Indonézia, Indokina és más népek leigázását. Ezért ássák alá a szilárd béke politikáját és egyengetik az utat a támadók előtt. Azért támadják a Tájékoztató Irodát, mert az hatalmas történelmi lépés a haladó erőknek a szilárd békéért és a népek nemzeti függetlenségéért vívott harcában.

Ennek a vazallusi szerepnek elkerülhetetlenül oda kell vezetnie, hogy a munkásosztály soraiiban gyengül a jobboldali szocialisták befolyása és erősödik a kommunisták vezetése alatt álló hazafias front.

Éppen ebben a helyzetben, — amikor az amerikai imperialisták megkísérik, hogy rákényszerítsék akarataikat független államokra és hogy zavarják a szilárd béke megvalósítását és amikor a dolgozó tömegeket becsapva, az egész világ jobboldali szocialistái is támogatják őket ebben, — még erőteljesebben kifejezésre jut egyrészt a Szovjet Szövetség békeszerető szerepe, — másrészt pedig a népek és országok testvériségének és egyenjoguságának eszméje, a népek felszabadító harcának előfeltételeiről szóló tétel, amelyet Lenin és Sztalin adott a világnak. Ezek az eszmék kiállták a legnehezebb próbát, amelynek valaha is alávetettek egy új világnézetet, és el-

lenáltak minden csapásnak. A forradalom, a szocializmus építése, s a Szovjet Szövetség Nagy Honvédó Háborújának tüzén át Sztalin lángelméje győzelemre vitte és fejlesztette ezeket az eszméket, úgy-hogy még szebben, még erőteljesebben fénylenek.

Es éppen napjainkban, amikor lezárul a Szovjet Szövetség dicső történelmének harmadik évtizede, ezek az eszmék, jobban mint valaha, élő források mind azoknak a népeknek, amelyek lerázták az imperialista bilincseket, mind pedig azoknak, amelyek előtt még ott áll az imperializmussal való leszámolás.

Jugoszlávia népei minden tekintetben bőségesen felhasználták a Szovjet Szövetség tapasztalatait, Lenin és Sztalin eszméit, — úgy a megszállók elleni háborúban, mint az ország békés építésében. A felszabadító harc vezetői irányadóként használták fel tevékenységükben ezeket az eszméket, nem pedig mint holt dogmát. S éppen azért, mert a leninizmus vezérelte őket, bátran építették a felszabadító harc új formáit, — s abban a helyzetben voltak, hogy rendkívül nehéz és bonyolult feltételek között teljes győzelemre vezessék a népet.

Tito elvtárs ezt írta:

„A Népfelszabadító Harcban és annak eredményeiben megvan-nak a társadalomfejlődés történelmi törvényszerűségének elemei, amelyet nagy tanítóink, Marx és Engels fedeztek fel, amelyet nagy tanítómestereink, Lenin és Sztalin elméletileg gazdagítottak, elmélyítettek és gyakorlatban alkalmaztak. Ez a történelmi törvényszerűség fejlődése folyamán Jugoszláviában a múltban is, ma is, bizonyos fokig új formákat mutat, amelyeket a háború alatt a háború új jellege s e háború újfajta következményei okoztak. Ezeket pedig a nagy szocialista ország — a gyönyörű fejlődést mutató Szovjet Szövetség csaknem harmincéves fennállása idézte elő. Eszerint a nálunk tapasztalható különleges jellegű fejlődés és annak következményei nem mondanak ellent a marxizmus-leninizmus tudományának. Ellenkezőleg azzal egyeznek. Ez egyuttal ismételten bizonyítja nagy tanítóink lángelméjét, akik azt tanították, hogy „a marxizmus-leninizmus nem dogma, hanem útmutatás a cselekvésre“. (Komunist, 1. sz., 8—9 old.)^{*}

Melyek hát ezek az új formák Jugoszláviában, amelyek annak alapján jöttek létre, hogy az új viszonyok, a Szovjet Szövetség csaknem három évtizedes fennállásának és a világban betöltött hatalmas szerepének viszonyaiban alkalmaztuk Lenin és Sztalin eszméit?

Először, a népfelkelés új formája. A megszállók és a Jugoszlávia hazaárulói elleni felkelés a partizán egységek, valamint mindjárt kezdetben a partizán egységekből kifejlődött reguláris egységek kombinált tevékenységének formájában fejlődött.

Másodsor, a belső kérdések megoldásának új módja (azaz a népfelkelés, a megszállók elleni felkelés, s az alapvető belső kérdések megoldása, mint amilyenek — a hatalom kérdése, a nemzetiségi kérdés, a termelőeszközök tulajdonának kérdése és így tovább). A felkelés hatalomra juttatta a dolgozó tömegeket és ezzel megvalósította az új társadalom felépítésének alapvető feltételét. A jugoszláviai felkelés addig példátlanul világosan megmutatta, hogy a régi, uralkodó osztályok nem alkalmasak arra, hogy ellenálljanak a hódítóknak és megvédjék a nemzeti függetlenséget. Ezért egyálta-

^{*} Hid, 1946: 710 old. (Szerk.)

lán nem véletlen, hogy a megszállók elleni felkeléssel ezek is elvesztették hatalmukat és uralmukat.

Jugoszlávia tehát ezidőszereint tipikus példája „a forradalmi társadalmi átalakulásoknak, amelyek a fasiszta hódítók ellen, a szabadságért és a nemzeti függetlenségért, az úgynevezett nyugati demokrácia elvein alapuló régi tőkés rendszer helyére megteremtendő igazságos társadalmi rendszerért vívott harc jegyében folynak le“ (Tito. Lásd „Komunist“, 3. sz., 36. oldal.)

Mindezt szükséges volt hangsúlyozni, éppen ma, amikor a népet az új háború és a leigázás veszélye fenyegeti. Igaz ugyan hogy a Wall-street zsarolói még mindig messze állnak terveik megvalósításától. Az amerikai imperialisták célja most éppen az, hogy feszült helyzetben tartsák az emberiséget, hogy rászoktassák az új háború gondolatára, hogy megrémítsék a gyengébbeket és könnyen megkaparintassanak mindenfajta pozíciót. Éppen ezért kell ismételtén rámutatni egyrészt a Szovjet Szövetség hatalmas szerepére az emberiségnek a szilárd és igazságos békéért vívott harcában, másrészt pedig arra a mérhetetlen eszmei kincsre, amelyet az Októberi Forradalom adott s amelyet Lenin és Sztalin szövegezett meg.

Ma ugyanis nehezen képzelhetünk el olyan országot, amely a szó igazi értelmében független politikát vezetne, azaz amely teljesen független volna, ha ugyanakkor nem folytat őszinte baráti politikát a Szovjet Szövetség iránt. Nem lehetnek többé független országok még az olyan nagy államok, mint Franciaország és Olaszország sem, sőt Anglia is nehezen, ha nem teremtenek kapcsolatokat a Szovjet Szövetséggel és a kelet európai államokkal s ha nem folytatják ez államok iránt a béke, barátság és gazdasági együttműködés politikáját. Annyira sikerült az amerikai imperializmusnak alárendelnie és asszimilálnia ezekben az országokban a polgárság vezető rétegeit. És viszont a kis államok is teljesen függetlenek lehetnek, ha következetes baráti és együttműködő politikát folytatnak a Szovjet Szövetség és a kelet európai államok iránt. Ilyen a mai helyzet. A nemzeti függetlenségért folyó harc minden országban elkerülhetetlenül egyre inkább egygyé és alkotó részévé válik a Szovjet Szövetséggel és a kelet európai államokkal való őszinte barátságért és gazdasági együttműködésért való harccal. Hasonlóképpen áll a békeért, demokráciáért stb. folyó harc kérdése.

Ma nehezen képzelhetünk el következetes demokratikus felszabadító mozgalmat, amely ne használná föl az Októberi Forradalom nagy elméleti vívmányait s amely Lenin és Sztalin műveiben nem találná meg az imperializmus elleni harc irányelveit. Elmultak azok az idők, amikor a polgári „tudósok“ és szociáldemokrata darabontjaik becsaphatták a dolgozó tömegeket azzal a mesével, hogy Lenin és Sztalin eszméi „orosz különlegességek“ s olyan tanok, amelyek csak a munkásosztály „legszűkebb“ érdekeit érintik. Ma ezek az eszmék minden nép és minden szabadságmozgalom kincsévé lettek, ezek mutatják meg a népeknek a függetlenségért és haladásért folyó harc útját az imperializmus feletti győzelem feltételeit. Sőt azt mondhatnánk, — lehetetlen az imperializmus elleni kitartó és következetes harc, ha azt nem Lenin és Sztalin eszméi irányítják. Ez azonban természetesen nem jelenti azt, hogy csak a leninizmus eszméitől vezérelt mozgalmak demokratikusak és felszabadítók. Itt az imperializmus elleni harc következetességéről, a teljes nemzeti szabadság kivívásáról, az imperializmusnak a saját országban való

*) Híd, 1947, 823. oldal. (Szerk.)

összeomlása távlatairól van szó; továbbá arról, hogy Lenin és Sztalin eszméit úgy fogjuk föl mint az imperializmus elleni következetes harc világnézeti alapját. És végül, a felszabadító és szocialista mozgalmat csak akkor gazdagíthatjuk a harc új formáival, a fejlődés új útjaival, a haremódor új változataival, ha Lenin és Sztalin eszméi szolgálnak általános irányításul.

Jugoszlávia népei és vezetőik, élükön Tito elvtárral, mindenben helyesen értékelték a Szovjet Szövetség szerepét mind a fasizmus elleni háborúban, mindpedig ma, az igazságos békéért folyó harcban. Megértették, hogy az igazi nemzeti szabadságot és állami függetlenséget csak úgy érhetik el, ha fegyverrel a kézben ők maguk harcolnak ezért, támaszkodva a Szovjet Szövetségnek a háborúban játszott döntő katonai és erkölcsi-politikai szerepére. Ma már világos előttük, hogy csak annak a döntő szerepnek amelyet a Szovjet Szövetség játszik az igazságos békéért és az új háborús úszítók ellen folyó harcban köszönhetik, hogy élvezhetik harcuk gyümölcseit, hogy új társadalmat és boldogabb életet építenek.

Az új Jugoszlávia vezetői, élükön Tito elvtárral, csak azért folytathattak olyan helyes politikát, csak azért haladhattak előre olyan bátran, mert szilárdan a marxizmus-leninizmus alapjain álltak. Tito elvtárs éppen azért hozhatott olyan döntő fontosságú és egyúttal helyes határozatokat, azért fedezhetett fel olyan metserien a harc új formáit, mert Lenin és Sztalin eszméi vezérelték, mert nem követte a harcnak és szervezésnek az Októberi Forradalom idejéből és későbbi sablonos formáit, hanem a leninizmushoz híven sohasem tévovázott, hogy a valóságunknak megfelelő formákat alkalmazza. Ugy vélem, éppen ebben van Tito elvtárs nagysága, s ebben rejlik a jugoszláviai felszabadító harc történelmi jelentősége.

A Jugoszlávia népei és a Szovjet Szövetség népei közötti viszony átlépi a külön államokban élő népek közötti eddig ismert viszonyok kereteit. A történelem nem ismer olyan államok közötti viszonyt, amelyet ne fertőzött volna meg bizonyos mértékben az őszinteség hiánya és valamely hátsó gondolat, s amelyben időről-időre ne jelentkeztek volna nehézségek. Az új Jugoszlávia és a Szovjet Szövetség közötti viszonyban még árnyéka sincs a nemőszinteségnek, vagy bármiféle nehézségnek. Mi több, lehetetlen, hogy a jövőben is bármiféle nehézségek jelentkezzenek. Éspedig abból az egyszerű okból, mert az új Jugoszlávia és a Szovjet Szövetség is a dolgozó tömegek országa, teljesen független az imperialistáktól, olyan országok, amelyekben nincs semmiféle hátsó szándék más népekkel szemben. E szerint a Szovjet Szövetség és Jugoszlávia közötti baráti viszonyt tartósan kell tekintenünk, s az csak még jobban megszilárdulhat és fejlődhet a kölcsönös megismerés és közeledés alapján. A német hódítók és szövetségeseik elleni háború örökre összekötötte Jugoszlávia és a Szovjet Szövetség népeinek sorsát. A háborúutáni fejlődés csak még jobban megszilárdíthatja széttörhetetlen barátságukat, az új háborús úszítók és a népek elnyomói elleni harcban.

Az Októberi Forradalom olyan eszméket adott az emberiségnek, amelyeket azelőtt nem ismert. Az emberiség történelmében először, egy nép elkezdett élni kizsákmányolók nélkül és maga kezdte meghatározni sorsát. Az emberiség történelmében először, különféle népek elkezdtek szabadon és egyenjoguan élni egy országban. Az ember a legnagyobb kinccsé lett, anyagi és kulturális felemelkedése pedig az államnak és társadalomnak is fő célja. Most, a Nagy Ok-

tóber után, mindenki láthatta, hogyan valósul meg az emberiség legnagyobb szellemeinek álma.

A Szovjet Szövetségben, a történelemben először, a más népek és más fajok iránti szeretet, más népek szokásaik és jogaik tiszteletbentartása az állami politika egyik alapvető elvévé vált. Harmine év alatt az elmaradott, gyenge cári Oroszország, amelyben a dolgozó tömegek és az elnyomott népek a nagybirtokosok és tőkésök igája alatt nyögtek, haladó országgá, a világ leghatalmasabb országává, egyenjogú népek és szabad emberek hazájává vált. Mindez a dicső Össz-szövetségi Kommunista (bolsevik) Párt irányításával, Lenin és Sztalin irányításával valósult meg.

A Szovjet Szövetség megmentette az emberiséget a hitleri sötétségtől, a szláv népeket pedig a megsemmisüléstől. Megingathatatlanul védi a békét, önzetlenül támogatva a függetlenségért és szabadságért harcoló népeket.

Es így nem csoda, hogy Jugoszlávia népei, függetlenségükért és az új életért harcolva, minden évben különleges örömmel várják a Nagy Október ünnepét. Ennek a napnak megünneplésével kifejezik összetartozásukat a Szovjet Szövetséggel, hálájukat népei, Hadserege és Sztalin elvtárs iránt. Ezzel tanúságot tesznek arról, hogy tisztában vannak azzal, hogy a Szovjet Szövetség függetlenségük és békés fejlődésük biztosítója, hogy olyan példa számukra, amelyből tanulhatnak és amelyből tanulnak a nehézségek elleni harcban a jobb és boldogabb életért.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom harmincadik évfordulóját kivételes örömmel várják Jugoszlávia népei. A Szovjet Szövetség népeivel együtt ünnepelve, köszöntik egyuttal nagy barátukat, a lángeszű Sztalint, a testvéri Szovjet Hadsereget, hűséges szovjet bajtársaikat a háborúban és békében.

Erősödjön a demokratikus és békeszerető emberiség támaszpontja, — a Szovjet Szövetség! Virágozzon az új Jugoszlávia! Erősödjön sokoldaluan az új Jugoszlávia és a Szovjet Szövetség barátsága! Eljen a haladó emberiség nagy vezetője és tanító mestere, Sztalin elvtárs! Eljen Tito elvtárs, Jugoszlávia népeinek vezetője függetlenségükért és az új életért vívott harcukban!

*A Jugoszláviai Népfront végrehajtó-bizottságának
1947 november 6-án Beográdban megtartott ünnepi
akadémiáján elhangzott előadás.*